

Kunstakademiets Arkitektskole - beskæftigelsesrapport 2010

1. Indledning

Et af Kunstakademiets Arkitektskoles vigtigste strategiske mål er at uddanne højt kvalificerede bachelorer og kandidater, der kan bidrage med deres kompetencer bredt i samfundet. Derfor er det vigtigt at kortlægge, hvordan KA's færdige kandidater klarer sig på arbejdsmarkedet.

I resultatkontrakten 2007-2011 med Kulturministeriet er det aftalt, at KA i 2010 udarbejder en rapport, der dokumenterer, i hvilken grad arkitektuddannelsen er relevant i forhold til arbejdsmarkedets behov.

I 2010 er Kunstakademiets Arkitektskole blevet akkrediteret. Et af temaerne i den forbindelse er relevans og behov. Det er således et kriterium, at skolen arbejder med løbende at sikre uddannelsens relevans gennem løbende kontakt med aftagere og dimittender og kan dokumentere at skolens kandidater kan finde beskæftigelse, hvor fagligheden er relevant.

Denne rapport kortlægger beskæftigelsessituationen for arkitekter ved at se på udviklingen i beskæftigelsen, de nyuddannedes ledighed og muligheder for at trænge ind på arbejdsmarkedet samt uddannelsens tilknytning til arbejdsmarkedet. Samtidig redegøres der for, hvordan Arkitektuddannelsen vil sikre at uddannelsen også fremadrettet opfylder arbejdsmarkedets og samfundets behov.

2. Kildemateriale

Kunstakademiets Arkitektskole har netop udarbejdet en strategi for de kommende år – Plan 2017. Strategien bygger på et analysearbejde der bl.a. omfatter interviews med en række af skolens eksterne interessenter og dermed repræsentanter for arbejdstagere. Dette strategiarbejde danner bl.a. baggrund for denne rapport's temaer.

Hvad angår datagrundlag tager rapporten udgangspunkt i data fra Akademikernes Centralorganisations ledighedsstatistik (2010b) og Danmarks Statistik samt Kulturministeriets beskæftigelsesrapporter (2009, 2010). Herudover inddrages en undersøgelse af nyuddannedes overgang fra studium til job (Akademikernes Centralorganisation 2010a) og debatoplægget Fremtidens arkitektbranche (Mandag Morgen og Danske Ark 2010).

Beskæftigelsesrapporten er udarbejdet på baggrund af data fra Danmarks Statistik om kandidater, der er dimitteret fra Kunstakademiets Arkitektskole i perioden fra 1997-2008. Enkelte af tallene i rapporten findes dog kun for årgangene 1997-2007, da der ikke foreligger tilstrækkelige data om årgang 2008 hos Danmarks Statistik.

Kunstakademiets Arkitektskolen har i perioden 1997-2008 uddannet i alt 1687 kandidater. I beskæftigelsesrapportens undersøgelsespopulation indgår dog kun kandidater, der opfylder følgende to krav: De må ultimo oktober 2008 ikke være under uddannelse og de skal pr. 1.1. 2009 have bopæl i Danmark. Undersøgelsespopulation reduceres efter at disse krav er opfyldt til i alt 1488 kandidater.

Kandidatårgangene fra 1997-2008			
Uddannelsesretning	Mænd	Kvinder	I alt
Bygningskunst	593	566	1159
Design	75	112	187
Planlægning	50	92	142
I alt	718	770	1488

Tabel 1: Antal kandidater fordelt på køn og uddannelsesretning

3. Den aktuelle beskæftigelsessituation for arkitekter – generelt og fra KA

3.1. Den aktuelle ledighed blandt arkitekter

Arkitektfaget er meget konjunkturfølsomt og den økonomiske krise der ramte byggebranchen i 2008 har derfor haft stor indflydelse på ledigheden blandt arkitekter.

Udover denne konjunkturbetingede arbejdsløshed er der en strukturbetinget arbejdsløshed, som skyldes manglende efterspørgsel på specifikke færdigheder og kompetencer, de færdiguddannede arkitekter besidder.

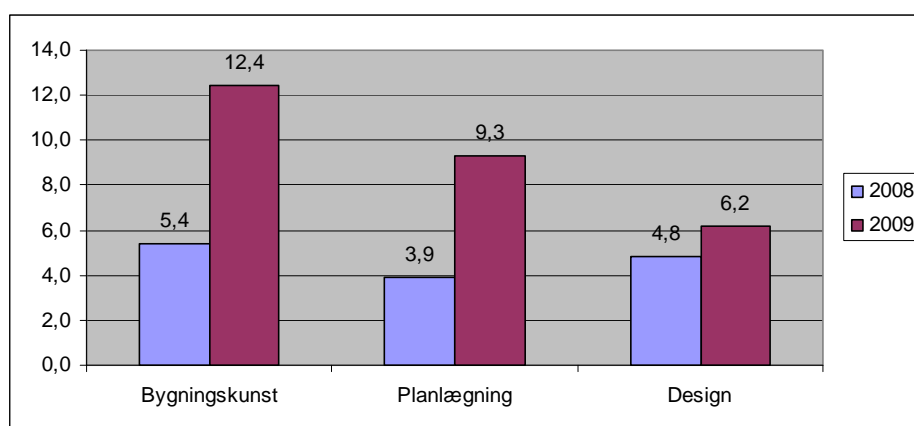
Ledigheden blandt arkitekter er steget dramatisk siden den økonomiske krise ramte især byggebranchen i 2008. Godt hver fjerde fuldtidsstilling er forsvundet (Mandag Morgen og Danske Ark 2010) og ledighedsprocenten blandt arkitekter er steget fra et historisk lavpunkt på omkring 5 % i 2008 til igen at være tocifret (11,5 % i september 2009), dog faldende i 2010 (9,5 % i september 2010) (Akademikernes Centralorganisation 2010b).

Krisen afspejles hos landets største arkitektfirmaer, hvor den samlede omsætning mellem 2007/2008 og 2008/2009 er faldet med hele 11,9 % ifølge en rapport fra Dansk Brancheanalyse (Mandag Morgen og Danske Ark 2010). Området vest for Storebælt er hårdere ramt af beskæftigelsesnedgangen end området øst for Storebælt (Mandag Morgen og Danske Ark 2010), hvilket har en lille positiv betydning for Kunstakademiets Arkitektskoles dimittender, hvoraf 91 % søger og er i arbejde øst for Storebælt (Danmarks Statistik beskæftigelsesrapport 2010).

Arkitektbranchen er fortsat hårdt presset, men der er tegn på, at fald i omsætning og beskæftigelse er ved at tage af og at bunden er nået ultimo 2010. Således begynder branchen nu at forvente svag vækst i omsætning og beskæftigelse. I begyndelsen af 2010 faldt beskæftigelsen fortsat i branchen, men omsætningen steg svagt. Siden juli 2010 er der tegn på, at også beskæftigelsen så småt er begyndt at stige (Mandag Morgen og Danske Ark 2010).

3.2. Ledigheden blandt dimittender fra Kunstakademiets Arkitektskole

Konsekvenserne af den økonomiske krise afspejles i figur 1, der viser, at der i perioden fra 2008 til 2009 var en markant stigning i den gennemsnitlige ledighedsprocent for skolens kandidater. I 2008 var 5 % af dimittenderne ledige, i 2009 blev ledighedsprocenten mere end fordoblet til godt 11 %, hvilket følger den overordnede udvikling for ledighed for arkitekter. Stigningen i ledighed er at finde inden for alle skolens tre uddannelsesretninger. Figur 1 viser, at ledigheden fra 2008 til 2009 blandt kandidater med en baggrund i Bygningskunst er steget med ca. 7 procentpoint. Kandidater med baggrund i Design er steget med 1,4 procentpoint, og blandt kandidater med en baggrund i planlægning er ledigheden steget med 5,4 procentpoint.

Figur 1: Ledighedsprocent i 2008 for kandidater fra årgangene 1997-2007 og i 2009 for kandidaterne fra årgangene 1998-2008, fordelt efter uddannelsesretning.

Note: Dimittendernes ledighedsprocent for 2008 er opgjort for dimittender fra årgangene 1997-2007. Dimittendernes ledighedsprocent for 2009 er opgjort for dimittender fra årgangene 1998-2008. For at tallene i 2008 og 2009 skal være sammenlignelige, skal det samme antal dimittendårgange indgå. Derfor er det nødvendigt at udelade dimittendårgangen fra 1997, når ledighedsprocenten for 2009 opgøres.

3.3. De nyuddannedes indtrængningstid på arbejdsmarkedet

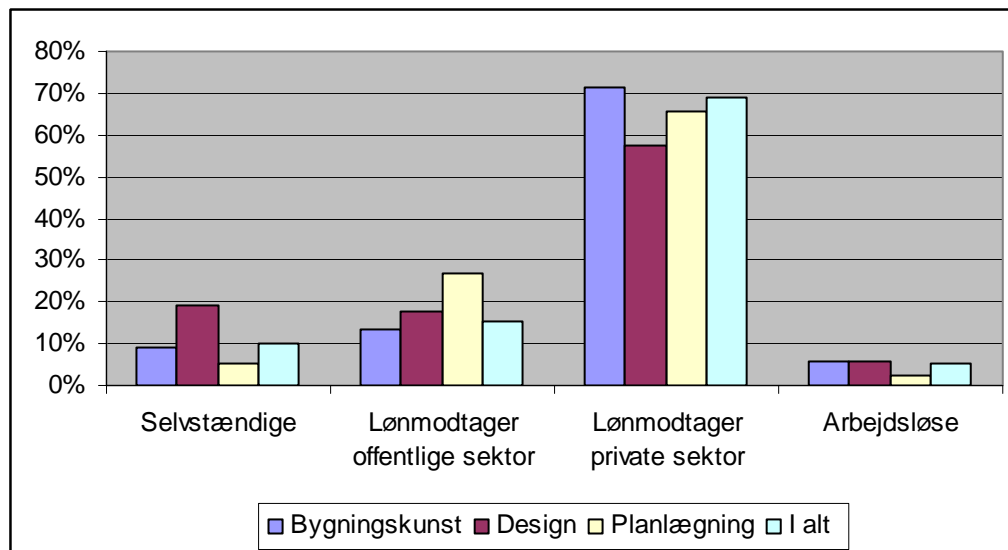
Indtrængningstiden på arbejdsmarkedet er defineret ved det tidspunkt, hvor ledigheden falder til den overordnede ledighedsprocent. I 2008 er kandidaternes overordnede ledighedsprocent 4,5 mens den i 2009 er 11,5. Det betyder, at hvor indtrængningstiden for dimittenderne i 2008 er mellem 3 og 4 år, så er indtrængningstiden i 2009 steget til mellem 4 og 5 år.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
2009	5,1	6,4	7,3	4,2	5,4	8,6	10,7	10,4	11,9	16,0	17,9	22,2
2008	0,7	3,2	3,2	0,7	1,6	3,3	3,1	3,4	6,4	10,4	13,1	-

Tabel 2: Ledighedsprocenter 2008 og 2009 for henholdsvis årgangene 1997-2007 og 1997-2008.

Tabel 2 viser, at ledigheden har ramt alle årgange, men at det er de senest uddannede, der er hårdest ramt af arbejdsløsheden. Tabellen viser ydermere, at det er svært for kandidaterne at finde beskæftigelse umiddelbart efter afgang, hvilket også bliver bekræftet i Rambølls AC-Undersøgelse, der peger på at den økonomiske krise får dimittenderne til at søge mere utraditionelle jobs, tidsbegrænsede stillinger samt at de søger bredere rent geografisk.

3.4. Kandidaternes fordeling på sektorer

Figur 2: Kandidaternes procentvise fordeling på sektorer pr. 1.1.2009. Grundlaget er kandidater fra årgangene 1997-2007.

Figur 2 viser, at de fleste kandidater der er uddannet fra Kunstakademiets Arkitektskole i perioden 1997-2007 finder beskæftigelse i den private sektor. Ca. 79 % af kandidaterne er således ansat i den private sektor, mens 15 % er ansat i den offentlige sektor. Af figuren ses det også, at det er mest udbredt blandt kandidater med en designfaglig baggrund at starte egen virksomhed (19 %). Kandidater med en baggrund i planlægning udgør omvendt den største gruppe inden for kategorien den offentlige sektor (27 %).

Uddannelsesretning	Selvstændige	Lønmodtager offentlige sektor	Lønmodtager private sektor	Arbejdsløs
Bygningskunst	89	130	681	53
Design	31	28	92	9
Planlægning	6	32	78	3
I alt	126	190	851	65
Bygningskunst	9 %	14 %	71 %	6 %
Design	19 %	18 %	58 %	6 %
Planlægning	5 %	27 %	66 %	3 %
I alt	10 %	15 %	69 %	5 %

Tabel 3: arbejdsmarkedsstatus for opgjort for dimittender fra årgangen 1997-2007, der pr. 1.1. 2009 indgår i arbejdsstyrken, fordelt efter uddannelsesretning.

4. De arkitektstuderendes relation til arbejdsmarkedet¹

Arkitektstuderendes fokus på arbejdsmarkedet og jobmuligheder gennem studiet har naturligvis betydning for dimittendernes tilknytning til arbejdsmarkedet.

I henhold til undersøgelsen fra Akademikernes Centralorganisations er det snarere interessen for faget end perspektiverne for gode jobmuligheder, der ligger bag valget af arkitektstudiet.

¹ Afsnittet bygger på rapporten *Det frie valg eller det frie fald? – overgangen fra studium til job*, Akademikernes Centralorganisation 2010a.

På trods heraf har de arkitektstuderende typisk et bredt arbejdsmarkedsperspektiv, når de først er kommet i gang med uddannelsen.

Ca. 75 % af Kunstakademiets Arkitektskoles studerende (og studerende fra Arkitektskolen Aarhus) er i praktik i løbet af deres studium. I praktikperioden opbygger de studerende et fagligt netværk, de typisk vil bruge i den senere jobsøgningsfase. Dette gavner særligt studerende, som har været i praktik på en privat virksomhed eller i den offentlige sektor i Danmark. Et udenlandsk netværk opbygget f.eks. gennem et praktikophold i udlandet, hvilket er meget udbredt, er ikke i sig selv meget værd, hvis ikke den studerende som nyuddannet ønsker ansættelse i udlandet. Til gengæld kan der være stor faglig prestige i at have arbejdet på en kendt udenlandsk tegnestue.

De studerende efterspørger ifølge undersøgelsen fokus på et bredere arbejdsmarked, idet uddannelsen ofte opfattes som værende fokuseret snævert på de traditionelle jobs på tegnestuerne. Samtidig efterlyser de studerende og dimittenderne bedre muligheder for at have et studiejob, mens man studerer. Arbejdsbelastningen i uddannelsen, hvor en stor del af tiden tilbringes på skolen, gør det dog svært at forene med et fagligt relevant studiejob. Således peger undersøgelsen på, at kun få arkitektstuderende har et fagligt relevant studiejob ved siden af deres studier, hvilket reducerer kandidaternes muligheder for at have en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Akademikernes Centralorganisations undersøgelse viser, at arkitekt dimittender har lidt over fire gange så stor sandsynlighed for at være ledige tre måneder efter dimission end dimittender med en samfundsvidenskabelig uddannelse. Dette skyldes ifølge undersøgelsen, at arkitekter søger deres første job meget sent. Årsagen hertil er bl.a. arbejdsbyrden under afgangsprøvet, der ikke overlader tid til jobsøgning, men også det faktum at langt de fleste arkitekter netop søger job med deres afgangsprøvet som reference.

En længere indtrængningstid på arbejdsmarkedet skyldes også at dimittenderne typisk ansøger om jobs på tegnestuerne og først når dette ikke lykkes breder deres ansøgningsfelt ud til jobs i andre private virksomheder og til den offentlige sektor.

Ca. 70 % af de nyuddannede finder deres første job på en tegnestue. Ser man på arkitektstanden som helhed er det derimod mellem 35 og 40 %, der er ansat på en privat tegnestue. Man kan derfor med rette sætte fokus på, at skolen gennem uddannelse og karrierevejledning skal sikre et fokus på det brede arbejdsmarked som er genstand for deres arkitektfaglighed.

Det fremgår af Akademikernes Centralorganisations undersøgelse, at de studerendes ledighedsrisiko ikke formindskes ved at den studerende færdiggør sit studium på normeret tid. Tværtimod fortæller de studerende, at netop succeskriteriet om, at man skal færdiggøre sin uddannelse så hurtigt som muligt, bidrager til, at de i væsentlig grad vægter en studiestrategi højere end en arbejdsmarkedsstrategi.

En del af dem, der vælger at tage arbejde på en tegnestue el. lign. vælger i denne periode at tage orlov fra deres studier for på denne måde ikke at forlænge den faktiske studietid.

Studiekulturen på Kunstakademiets Arkitektskole, hvor den studerende tilbringer langt ud over normal arbejdstid på skolen, er en barriere for at den studerende retter sit fokus på arbejdsmarkedet under studiet. Til gengæld er de studerendes udbredte brug af praktik med til at sikre mange studerende et godt netværk. Læringskulturens noget ensidige fokus på tegnestuernes arbejde – med skitseprojekter og konkurrenceforslag er med til at begrænse de studerendes opfattelse af arbejdsmarkedet og deres fremtidige muligheder.

5. Konklusion og perspektivering

Et af målene i skolens nye strategi KA Plan 2017 er at skabe faglige forskelle. Kunstakademiets Arkitektskole har erkendt, at hvis KA uddanner kandidater, der er for ens i deres faglige profiler, så vil der i sagens natur ikke være arbejde til alle.

Et af de vigtigste strategiske principper er derfor at sikre, at der skabes værdifulde faglige forskelle i kandidaternes kompetencer, hvilket vil sikre at der uddannes til et bredere og mere differentieret arbejdsmarked.

I strategien præciseres det at fremtidens studerende skal have langt flere specialiseringsmuligheder rettet mod samfundets behov, hvilket skal ske ved en ændret tilrettelæggelse af studiet – især på kandidatuddannelsen. Endvidere skal studiestrukturen være så tilstrækkelig fleksibel, at der kan etableres studieforløb inden for områder, hvor der aktuelt er særligt gode muligheder for beskæftigelse – som eksempelvis sygehusbyggeri, bæredygtigt boligbyggeri, it-anvendelse m.v.

Den nuværende store arbejdsløshed blandt arkitekter og ikke mindst de nyuddannede kandidaters lange indtrængningstid på arbejdsmarkedet fordrer, at skolen retter uddannelsen mod et meget bredt arbejdsmarked - både nationalt og internationalt. Der bør arbejdes med rollemodeller fra de dele af arkitekthvervet, der ligger uden for de private tegnestuer, f.eks. arkitekter der er ansat som analytikere, organisatorer, procesledere i produktionsvirksomheder, serviceerhverv eller i det offentlige m.v.

Et fokus på efteruddannelsesprojekter for nye kandidater samt livslang læring er et andet vigtigt indsatsområde, som skolen har valgt at prioritere for at styrke kandidaternes beskæftigelsesmuligheder. Skolen har eksempelvis det seneste år haft succes med at udbyde kurser inden for BIM-teknologi rettet mod ledige dimittender.

Endvidere skal skolen udvikle en aktiv karrierevejledning, der sikrer en forbedring af beskæftigelsesmulighederne for dimittender. I øjeblikket arrangerer skolens erhvervsvejledning besøg på arkitektarbejdspladser i samarbejde med DANSKE ARK og indbyder kommende dimittender og ledige dimittender til inspirationsdag om jobmuligheder og fremtidsudsigterne for arkitekter i samarbejde med Arkitektforbundet og Akademikernes A-kasse. Sådanne aktiviteter med bidrag fra eksterne samarbejdspartner er planlagt styrket i de kommende år.

6. Litteratur

Akademikernes Centralorganisation (2010a). Det frie valg eller det frie fald - overgangen fra studium til job.

Akademikernes Centralorganisation (2010b). AC's Ledighedsstatistik, september 2010.

Danmarks Statistik og Kulturministeriet (2009). Beskæftigelsesrapport 2009: Dimittender fra de kunstneriske og kulturelle uddannelser under Kulturministeriet.

Danmarks Statistik og Kulturministeriet (2010). Beskæftigelsesrapport 2010: Dimittender fra de kunstneriske og kulturelle uddannelser under Kulturministeriet.

Danske Ark (2009). Beskæftigelsesanalyse 2009.

Danske Ark (2010). Konjunkturbarometer for 3. kvartal 2010.

Kunstakademiets Arkitektskole (2002). KA Plan 2010.

Kunstakademiets Arkitektskole (2010). KA Plan 2017.

Mandag Morgen og Danske Ark (2010). Debatoplæg: Fremtidens arkitektbranche.